

תוכן עניינים

שער א': הזכות במקרה של קיפוח - הדין וההלכה	1
פרק א': מבוא - סעיף 191 לחוק החברות ובעבר סעיף 235 לפקודת החברות	1
פרק ב': סעיף 235 לפקודת החברות - דין ישן - סקירה	7
פרק ג': נסיבות בהן יכול ותעלה טענת קיפוח על-פי ההלכות ביחס לסעיף 235 לפקודת החברות שיפוט אף לעניין סעיף 191 לחוק החברות	21
פרק ד': סיכום הגישה המקובלת לעניין העילות לפי סעיף 235 לפקודת החברות היפה אף כיום	23
פרק ה': סעיף 235 לפקודת החברות - ההלכה הפסוקה	27
1. החברה, במהלך עיסוקיה, נתקלת במגוון של מצבים ונסיבות המובילים למגוון של צרכים ופתרונות אפשריים. לא ניתן, לכן, לקבוע באופן גורף ואפריורי כי כל פגיעה בשוויון הפורמלי בין בעלי המניות עולה לכדי "קיפוח" שיש להסירו	27
2. נטל הוכחת הקיפוח מוטל על העותר ועליו "להוכיח בנוסף לאלמנט הנזק, גם כי פעולת החברה לקתה בחוסר תום-לב ונעשתה שלא לטובת החברה"	27
3. העדפת הסעד של מניעת קיפוח על-פי סעיף 191 לחוק החברות במקום פירוק	28
4. סעיף 191 לחוק החברות מעניק לבית-המשפט שיקול-דעת רחב בכל הנוגע לסעד שיוענק להסרת הקיפוח	28
5. האם ניתן להגדיר תביעה מכוח סעיף 191 לחוק החברות כתביעה לפירוק שיתוף ו/או איזון משאבים?	29
6. מה ההבדל בין תביעה אישית ותביעה נגזרת?	30
7. בית-המשפט דחה את הסעד של חיוב הרכישה אף שקבע בנושאים אחרים כי התובע אכן קופח. הסעד של חיוב בעל מניות לרכוש את מניותיו של בעל מניות אחר מהווה התערבות של ממש בענייני החברה המוסדרים על-פי תקנותיה, והוא יהיה לעולם "המפלט האחרון", אליו יש לפנות רק כאשר "כלו כל הקיצין", ואין דרך להסיר את הקיפוח בדרך מתונה יותר	31
שער ב': נסיבות שונות וסעדים בסכסוכים משפטיים וטענת הקיפוח	33

פרק א': סמכות בית-המשפט וסדרי דין - סעד זמני בתביעה למניעת	
קיפוח	33
1. שאלת סמכות בית-המשפט לבירור והכרעה בטענות התובעת ובחלק	
ניכר מהסעדים שנתבעו על-ידה	33
2. בקשתה של החברה למתן צווים לביצוע ניטור וחיפוש בתיבת הדואר	
האלקטרוני	35
3. לצורך הענקת סעדים להיפרדות, בין בדרך זו או אחרת, אין צורך	
בתיקון כתבי הטענות	36
4. הסעד המבוקש של רכישה כפויה אינו יכול להינתן, וסעד של "הפרדת	
כוחות" גם בלא קשר לקיפוח אינו נחוץ נוכח	37
5. אזורים בתשובה לבקשה לסילוק טענה, כי משעה שבכתב התביעה	
התבקש סעד להסרת קיפוח מכח סעיף 191 לחוק החברות, התשנ"ט-1999	
די בכך שיקבע שאזורים קופחה במניעת פירעון החובות כדי להעניק לה	
סעד בדמות פירעונם	39
6. אם הליך שעניינו סעד להסרת קיפוח בין בעלי מניות בחברה לפי סעיף	
191 לחוק החברות נכלל בגדרי החריג הקבוע בתקנה 54 לתקנות באופן	
שמאפשר את פתיחתו על-דרך של הגשת בקשה בכתב	40
7. תקנות האגרות - חישוב אגרת בית-המשפט - משמעות הקביעה כי הסעד	
המבוקש הוא סעד אופרטיבי, אינה בהכרח כי בית-המשפט לא יידרש	
להעריך את שווין ההוגן והסביר של המניות על-פי הראיות שיובאו לפניו,	
ובמידת הצורך אף יסתייע לצורך כך במומחה שימונה על ידו. המשמעות	
של מתן סעד אופרטיבי היא כי אם תתקבל התביעה, המשיבים יזכו בשווי	
הכספי של מניותיהם כבר בסופו של ההליך הנוכחי, ולא יידרשו להגיש	
תביעה נוספת למימוש זכויותיהם	41
8. העובדה כי הדיון פוצל באופן שתחילה תתברר שאלת ההיפרדות ולאחר	
מכן יתבררו יתר המחלוקות ובכלל זה הסעד הכספי, לא מצדיקה "פיצול"	
המחצית השניה של האגרה, באופן שכעת האגרה תחושב על-פי הסעד	
המתברר	50
9. לצורך הענקת סעדים להיפרדות, בין בדרך זו או אחרת, אין צורך	
בתיקון כתבי הטענות - הבקשה להוסיף סעד של מנגנון ניהול לתקופת	
הביניים היא למעשה בקשה לסעד זמני ואין צורך לפרטה בכתב	
התביעה	52

10. סעד זמני במסגרת תביעה למניעת קיפוח - שני שיקולים מרכזיים מנחים את בית-המשפט בשאלה אם לתת סעד זמני אם לאו: סיכויי התביעה - קיום ראיות מספקות לכאורה בקיומה של עילת תביעה; ומאזן הנוחות - הנזק שעלול להיגרם לכל אחד מהצדדים אם יינתן הצו הזמני או שלא יינתן.....	55
11. סעד זמני בתביעה למניעת קיפוח.....	95
12. תביעה למניעת קיפוח - בקשה לחייב את התובעת לשלם אגרה בהתאם לסכום התביעה הכספים אותה עליה להגדיר ולחייבה להפקיד ערובה להבטחת הוצאותיהם; בקשת הנתבע 4 לחייב את התובעת בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיו.....	100
13. סעד זמני מינוי כונס נכסים במסגרת תביעה להסרת קיפוח. הבקשה נדחתה.....	114
פרק ב': סעדים שונים בתביעה למניעת קיפוח.....	135
1. סוגי מיזוג וטענת קיפוח.....	135
2. דרך המלך, ב"דאגה" של התובע לחברה, היתה צריכה להיות לכאורה בהתאם לסעיף 194 לחוק החברות, בתובענה לאישור תביעה נגזרת בשם החברה, לסעדים להשבת הסכום הנטען לחברה, ולא סעד ישיר להעברת מחצית מכספי הזכיה של התובע בבוררות, בכפוף להמצאת חשבונית מס אישית אליו.....	144
3. הפרת הסכם ההקצאה והשותפות בשלה עתרה היא לסעד הצהרתי לפיו הסכם ההקצאה והשותפות בטל ולהשבת המניות שהוקצו לנתבעות בכל אחת מחברות הפרוייקט.....	146
4. האם התובעים קופחו בתשלום השכר לבעלי המניות-הדירקטורים?.....	149
5. תביעה להסרת קיפוח נגד בעלי השליטה של החברה ונושאי משרה בה, ושתי בקשות לאישור תביעה נגזרת בשם החברה נגד בעלי השליטה, נושאי משרה ומשיבים נוספים.....	150
6. טענותיו של המבקש בעניין קיפוחו כבעל מניות מיעוט, אשר לטענתו עולות כדי הלכות חדשות וקשות.....	151
7. עילת הקיפוח.....	153
8. האם עסקת חלוקת מניות סייפרייד מהווה עסקה מקפחת?.....	154
9. תביעה למניעת קיפוח והפקדת ערובה.....	156

10. בידי בית-המשפט אותו "ארגז כלים" ויכולת לתפור את הפתרון למידותיו של המקרה, יהא אשר יהא הסעד הקונקרטי שעתר לו התובע הטען לקיפוח.....	158
11. כינוס אסיפה כללית של בעלי המניות בחברה.....	161
12. סעד הצהרתי האוסר על הנתבעים לעשות שימוש פרטי בנכסי החברה.....	162
13. סעד של היפרדות.....	163
14. סעד של "הפרדת כוחות" בחברה על-דרך היפרדות מכח הוראת סעיף 191(א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999.....	165
15. הנסיעות במוניות המוזמנות על-ידי לקוחות החברה אינן מחולקות באופן שווה וצודק בין בעלי המניות בחברה וכי בשל כך נפגעת פרנסתם.....	166
16. מתן סעדים למניעת ניהול ענייני החברה בדרך שיש בה משום קיפוח.....	168
17. סעד זמני במסגרת תביעת קיפוח שהוגשה על יסוד סעיף 191 לחוק החברות, שבה הסעד שהתבקש הוא סעד של "היפרדות" בתביעות מסוג זה, לא-כל-שכן עת שמדובר בהחלטת ביניים שעניינה במתן סעדים זמניים, מסור לערכאה הדיונית שיקול-דעת רחב וגמישות רבה ליתן סעדים שונים, בהתאם לנסיבות העניין הקונקרטי המונח לפניו.....	169
18. אובדן אמון בין בעלי מניות בחברה שהיא מעין-שותפות עשוי להצדיק, בנסיבות מסויימות, מתן סעד של הפרדת כוחות מכוח סעיף 191(א) לחוק החברות.....	180
19. העדפת היפרדות באמצעות תביעה על-פי סעיף 191 על פירוק.....	189
20. קבלת סעד כספי בגין הנזק שנגרם בשל דילול בערך מניותיהם בעקבות הנפקת מניות שביצעה החברה - הערעור נדחה.....	191
21. סעדים כספיים - צווי עשה וסעד למניעת קיפוח.....	225
22. לבית-המשפט "ארגז כלים מגוון" המאפשר לו שיקול-דעת נרחב ביחס לעצם השאלה האם כלל להושיט סעד או להמנע מכך, ואם ראה להושיט סעד - בידו לעצב ב"תפירה ידנית" את הסעד הנפסק לנסיבות המקרה.....	268
23. תביעה למניעת קיפוח - הצעה להיפרדות - הערכת שוויה של החברה.....	269

24.	לא הוכח קיפוח של התובעת ומדובר בחברה המסוגלת להמשיך ולהתנהל למרות חילוקי הדעות והסכסוך שהתגלע בין התובעת לבין מי מבעלי המניות באפולו, אין מקום להורות על רכישת כפויה של מניות התובעת או פסיקת פיצויים לטובת התובעת.....281
25.	נוכח שיקול-הדעת הרחב המוקנה לבית-המשפט מכוח סעיף 191 לחוק החברות, הרי שבמקרים המתאימים ניתן לכלול בגדרה של תביעה להסרת קיפוח לפי סעיף 191 לחוק החברות אף סעדים הנוגעים לחברה המשותפת לבעלי הדין וכי אין הכרח במקרים אלו לבחור במסלול הגשת תביעה נגזרת.....294
פרק ג': ההלכה הפסוקה.....295	
1.	בית-המשפט הוא שמעצב את מנגנון ההפרדות בין צדדים - אם לצורך הסרת קיפוח ואם לצורך הפרדת כוחות בחברה.....295
2.	בניגוד לטענת המבקשים, בית-המשפט המחוזי בחן את בקשתם למינוי חוקר לגופם-של-דברים ולא דחה אותה רק בשל העובדה כי מינוי החוקר חופף את אחד הסעדים הסופיים אשר נתבעו בתובענה שאף היא, כמוכן, תומכת בדחיית הבקשה.....295
3.	אין בתקנון פגדה הוראות לפטור או לשיפוי, ולפיכך במצב דברים רגיל הדירקטוריון אינו יכול לקבל החלטה למתן פטור או שיפוי. הדין מאפשר לחברה לשנות את התקנון בהחלטה שנתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית, אלא אם נקבע בתקנון כי דרוש רוב אחר.....295
4.	תיקון כתבי טענות - זולת הותרתה של התביעה במרחבי הקיפוח, וסעד הנוגע לאופציות בהיקף זניח מאוד יחסית לאחזקותיו של המבקש (כמו גם סעד לא נהיר לגילוי מסמכים), הרי שהתביעה שינתה כליל את פניה, כמודגם היטב בכמות הניכרת של מחיקות ותוספות בטיוטת כתב התביעה המתוקן, ובפרט בפרק הסעדים - החלפה סיטונאית של סעדים מבוקשים, המרת תביעה שעניינה בניהול החברה בתביעה לרכישה כפויה של מניות כמו גם בהקצאת מניות נוספות, והוספה של אירועי שלוש שנים לאחר הקיפוח המכונן הנטען - כל אלה אינם "תיקון נקודתי" של תביעה.....296
5.	נושא קיפוח בעלי מניות, מקום בו הנהלת חברה מקמצת ידה בכל הנוגע לחלוקת דיבידנד, ובפרט כאשר בנוסף היא פונה לגיוס הון היכול לדלל את בעלי מניות המיעוט, הוא בבחינת שדה חרוש.....296

6. במקרה של קיפוח עומדת לרשותו של בית-המשפט קשת רחבה של סעדים לשם הסרתו של הקיפוח, המסורים לשיקול-דעתו של בית-המשפט. מקום שבו מוגשת לבית-משפט תביעה בעילה של קיפוח, עומד לרשותו של בית-המשפט ארגז כלים מגוון המאפשר לו לעצב "בתפירה ידנית" את הפתרון ההולם את נסיבות המקרה. לבית-המשפט נתון שיקול-דעת רחב בהענקת סעד לפי סעיף 191 לחוק, שהינו סעד מן היושר, ובמסגרת זו הוא רשאי להביא בחשבון שיקולים הנוגעים להתנהלות הצדדים; התועלת שיפיק כל צד מול הנזקים שייגרמו כתוצאה מהסעד שיינתן; הזיקה המיוחדת של כל צד לחברה או לתחומי עיסוקיה; פערי הכוחות בין הצדדים ועוד..... 296.
7. הוראת סעיף 191 לחוק מקנה לבית-המשפט שיקול-דעת רחב ביותר בהענקת סעדים להסרת קיפוח של בעל מניות בחברה. בית-המשפט רשאי ליתן הוראות מסוגים שונים, ולבית-המשפט נתונה גמישות רבה בהתאמת הסעד שינתן לנסיבותיו של כל מקרה 297.
8. סעיף 191 לחוק החברות מאפשר לבעל מניות קבלת סעדים שונים ומגוונים, במקרה של קיפוח זכויותיו, לרבות סעדים כספיים. על-מנת להכריע בשאלה אם הסעד המבוקש על-פי סעיף 191 לחוק החברות הינו סעד כספי או לא, יש לבחון כל מקרה על-פי נסיבותיו, ובהתאם לסעדים המבוקשים בתביעה 297.
9. ההלכה קובעת שקיפוח המיעוט הוא בעיקרו מצב של חלוקה לא הוגנת של משאבי התאגיד וחלוקה לא שוויונית ברווחיו, תוך פגיעה בציפיות הלגיטימיות של בעלי מניות המיעוט..... 297.
10. במקרים בהם מדובר בחברה פרטית זעירה אשר דומה במהותה לשותפות, קיימת ציפיה לגיטימית לניהול משותף של החברה. הפרת ציפיות אלו עשויה להוביל גם כן להתגבשות עילת הקיפוח ומכאן כי ניתן יהיה להתיר לבעל המניה להגיש תביעה אישית..... 297.